

OBSAH LEKÁRSKY OBZOR 3/2003 - SÚHRNY

Ingrid SCHUSTEROVÁ, Nataša ŠPILÁKOVÁ:

RIZIKOVÉ FAKTORY KARDIOVASKULÁRNYCH CHORŮB U DETÍ A ADOLESCENTOV A VÝŠKA KRVNÉHO TLAKU / s. 67

SÚHRN

Východisko: Rizikové faktory následkov artériovej hypertenzie vrátane ischemickej choroby a cievnych mozgových príhod sú prítomné už v detstve a skorej mladosti, čo poskytuje možnosť racionálnej prevencie intervencie už v tomto období života.

Súbor a metódy: Autori vyšetrili 89 študentov košických stredných škôl (24 dievcat a 65 chlapcov) (gymnázia - G - 18, strednej priemyselnej školy - SPŠ - 24 a stredného odborného učilišta - SOU - 23), vo veku 16 - 18 rokov. U vyšetrených sme merali krvný tlak (TK) ortuťovým tlakomerom, pričom sme sa pridržovali odporúčaní American Heart Asociation a odporúčaní "Update on the 1987 Task Force report". Pri štatistickom hodnotení sme použili Studentov t-test.

Výsledky: Artérová hypertenzia sa zistila u 7 detí (7,86 %), hranicný TK u 5 detí (5,61 %). V súbore dievcat artérová hypertenzia bola prítomná u 2,24%, hranicný TK u 1,12%. V súbore chlapcov sa hypertenzia potvrdila u 5 študentov (5,61 %), hranicný TK u 4 chlapcov (4,49 %). U chlapcov, ktorí pravidelne fajčili bola výška pSAT 99,36 mmHg, u tých ktorí nefajčia 101,19 mmHg. U dievcat, ktoré fajčia bola hodnota pSAT 93,25 mmHg a u tých, ktoré nefajčia 93,04 mmHg (štatisticky nevýznamné rozdiely). Nezistili sa rozdiely v bývaní v meste a na vidieku, ani vzťah k BMI. Hodnota pSAT v skupine chlapcov, ktorí pravidelne cvičia (FA+) bola 99,3 mmHg, u necvičiacich 100,3 mmHg, v skupine fyzicky aktívnych dievcat (FA+) bola pSAT 88,8 mmHg u dievcat s fyzickou inaktivitou 92,93 mmHg. Nezistili sa štatisticky významné rozdiely medzi študentmi s negatívnou a pozitívnou rodinnou anamnézou. Vymenovať ani jeden rizikový faktor srdcovocievnych chorôb nevedelo v skupine dievcat 16,6%, v súbore chlapcov gymnázia 55,55 %, u študentov SPŠ 45,5 % a v súbore študentov SOU až 73,9 %.

Záver: Aktívne vyhľadávanie hypertonikov a detí s pozitívnou rodinnou anamnézou srdcovocievnych chorôb, či už bez, alebo s prítomnými možnými ďalšími rizikovými faktormi, by mohlo včasnou intervenciou prispieť k zníženiu výskytu poškodení cieľových

orgánov a k zníženiu výskytu náhlej smrti v neskoršom veku. Primárna prevencia a zdravotná výchova obyvateľstva už v najmladších vekových skupinách by mali byť v rukách pediatrov.

K l ú c o v é s l o v á : artériová hypertenzia u detí - fajčenie u detí - vedomosti o rizikových faktoroch hypertenzie u detí.

MATEJCÍK V.:

TUMORY PERIFÉRNÝCH NERVOV /s. 73

SÚHRN

Východisko: Podávame skúsenosti s chirurgickou liečbou tumorov periférnych nervov koncatín a brachiálneho plexu.

Súbor a metódy: V práci analyzujeme výsledky operácií tumorov nervových obalov periférnych nervov. Za 11 rokov, od r. 1990 do r. 2001, sa uskutočnilo 34 operácií u 32 pacientov, u ktorých sa mikrotechnikou odstránilo 33 tumorov periférnych nervov koncatín a brachiálneho plexu, u jedného pacienta myxóm. Dvadsiatimšiestim pacientom sa odstránilo 28 tumorov periférnych nervov koncatín a 5 pacientom 5 tumorov brachiálneho plexu. Tri z tumorov brachiálneho plexu mali intraspínálne šírenie. Tridsaťdva tumorov nervových obalov zahŕňovalo 20 schwannómov a 12 neurofibrómov. Spomedzi 12 neurofibrómov sa 6 vyskytlo u štyroch pacientov s Recklinghausenovou chorobou. Jeden pacient mal tumor z neneurálnych elementov - lipóm. S malígnymi tumormi nervových obalov sme sa nestretli. V jednom prípade sme sa stretli s myxómom, ktorý bol v tesnom vzťahu k dolnému trunku brachiálneho plexu. Výsledky sme hodnotili podľa Donnerovej klasifikácie motorických a senzitívnych funkcií.

Výsledky: Motorické funkcie sa zlepšili alebo ostali nezmenené u 18 (90 %) pacientov so schwannómami a u 5 (83 %) pacientov s bolesťami v distribúcii postihnutého nervu nastalo vymiznutie alebo zmiernenie symptómov. Pri neurofibrómoch u troch pacientov (50 %) sa zlepšili alebo ostali nezmenené motorické funkcie a všetci pacienti mali čiastočný alebo kompletný ústup bolestivých syndrémov. Štyrom pacientom s Recklinghausenovou chorobou sme odstránili 6 tumorov periférnych nervov koncatín, u všetkých sa motorické funkcie zlepšili alebo ostali nezmenené a všetci mali čiastočný alebo úplný ústup syndrémov bolesti.

Záver: Výsledky operácií boli lepšie pri menších, distálnejšie lokalizovaných tumoroch

nervových obalov. Pacienti by sa mali byť operovaní včas, pokiaľ tumory nedosahujú väčšie rozmery a nie je prítomný neurologický deficit.

Kľúčové slová: brachiálny plexus - tumory nervových obalov - neurofibróza, schwannóm.

Katarína FURKOVÁ, Ivan TOPOLSKÝ, Miroslav ŠAŠINKA:

PROGRESIA A LIECBA CHRONICKEJ RENÁLNEJ INSUFICIENCIE U DETÍ / s. 78

SÚHRN:

Chronická renálna insuficiencia (CHRI) je konečné štádium ochorenia obličiek. Pre rýchlosť postupu CHRI do terminálneho štádia sú rozhodujúce faktory progresie. Redukcia počtu nefrónov spôsobí hyperfiltráciu v glomerule s následným hypermetabolizmom tubulárnych buniek. Pri tomto procese sa stimulujú cytokíny a rastové faktory, čo vedie k skleróze glomerulov, k atrofii tubulov a k intersticiálnej fibróze. Komplexná liečba, ktorá dokáže spomaliť progresiu, zahŕňa diétne úpravy (obmedzenie živočíšnych bielkovín a tukov), úpravu metabolizmu vody a solí, korekciu metabolickej acidózy, liečbu anémie, renálnej osteodystrofie, artériovej hypertenzie a retardácie rastu.

Kľúčové slová: chronická renálna insuficiencia - faktory progresie - liečba - diétny režim - metabolizmus solí a vody - metabolická acidóza - anémia - renálna osteodystrofia – artériová hypertenzia - retardácia rastu.

Miroslav ŠAŠINKA, Katarína FURKOVÁ, Ludmila PODRACKÁ:

TERAPIA GLOMERULONEFRITÍD NA PODKLADE MEDICÍNY ZALOŽENEJ NA DÔKAZOCH / s. 84

SÚHRN

Autori rozoberajú súčasné trendy v etiopatogenetickej liečbe rôznych typov glomerulonefritíd z hľadiska medicíny založenej na dôkazoch. Preberajú odporúčania pri liečbe akútnych a chronických glomerulonefritíd. Z chronických glomerulonefritíd sa zamerali na terapiu pri morfológickom obraze minimálnych zmien, fokálnej a segmentovej glomerulonefritídy, membránovej glomerulonefritídy a IgA mezangiovej glomerulonefritídy. Upozorňujú na problémy liečby kortikoidmi a cytotoxickými imunosupresívami, i na potrebu adekvátnej symptomatickej liečby a zvlášť zdôrazňujú potrebu dôslednej antihypertenzívnej terapie.

Kľúčové slová: medicína založená na dôkazoch – etiopatogenetická terapia glomerulonefritíd – rýchloprogredujúce glomerulonefritídy – membránová glomerulonefritída – IgA mezangiová glomerulonefritída – kortikoidy – cytotoxické imunosupresíva.

Ivan NOVÁK:

NEODKLADNÁ RESUSCITACE U DETÍ / s. 87

SÚHRN:

Autor uvádza nové kritéria resuscitácie u detí podľa štandardných postupov, platných od roku 2000.

Kľúčové slová: Resuscitácia u detí – nové štandardné postupy

Vladimír MIHÁL:

AUTOIMUNNÍ HEMOLYTICKÉ ANÉMIE / s. 89

Jana BLAHOVÁ, Kvetoslava KRÁLIKOVÁ, Vladimír KRCMÉRY, sen.,

Radko MENKYNA:

**VARIOLA AKO MOŽNÝ NÁSTROJ BIOTERRORIZMU – AKTUALIZÁCIA
PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ / s. 94**

SÚHRN:

V článku sa píše o prevencii a ochrane proti vírusu varioly a iným mikroorganizmom, príp. aj geneticky manipulovaným, pri ich použití ako biologickej zbrane. Uvádzajú sa ochranné opatrenia a vedecké priority, ktoré je potrebné v súčasnosti urýchlene riešiť.

K l ú c o v é s l o v á : *vírus varioly – vakcinácia – antivirotiká.*

ESENCIÁLNE MEDIKAMENTY /s. 96

• C O N T E N T S L E K Á R S K Y O B Z O R 3 / 2 0 0 3 – S U M M A R Y

Ingrid SCHUSTEROVÁ, Nataša ŠPILÁKOVÁ:

**RISK FACTORS OF CARDIOVASCULAR DISEASES IN CHILDREN
AND ADOLESCENTS AND BLOOD PRESSURE LEVEL / s. 67**

SUMMARY

Background: Risk factors of arterial hypertension consequences including ischemic diseases and cerebro-vascular strokes may already occur in childhood and adolescence and so provide a possibility of rational prevention of intervention as soon as possible.

Patients and methods: The authors examined 89 students of the Košice secondary schools (24 girls and 65 boys), (grammar school – 18, technical college – 24 and vocational schools - 23), age range from 16 to 18 years. In the subjects examined blood pressure was measured by classical blood pressure monitor while adhering to the American Heart Association Recommendations and “Update on the 1987 Task Force Report Recommendations”. Statistical evaluation was made by Student t-test.

Results: Arterial hypertension was observed in 7 children (7.86 %), borderline blood pressure in 5 children (5.61 %). In a group of girls arterial hypertension was present in 2.24 %, borderline blood pressure in 1.12 %. In a group of boys arterial hypertension was confirmed in 5 students (5.61 %), borderline blood pressure in 4 boys (4.49 %). In boys with regular smoking habits the value of pSAT was 99.36 mmHg, in nonsmokers 101.19 mmHg. In girls-smokers the value of pSAT was 93.25 mmHg and in nonsmokers 93.04 mmHg (statistically insignificant differences). No differences associated with rural or urban residence or BMI were found. The value of pSAT in a

group of boys with regular physical activity (FA+) was 99.3 mmHg, in physically inactive boys 100.3 mmHg. In a group of physically active girls (FA+) the value of pSAT was 88.8 mmHg and in physically inactive girls 92.93 mmHg. No statistically significant differences were found among students with negative and positive familial case history. 16.6% of girls, 55.55% of boys at grammar school, 45.5 % of students of technical college and as much as 73.9 % vocational school students could not name any risk factors of cardiovascular diseases.

Conclusion: Active detection of hypertensives and children with positive familial case history of cardiovascular diseases with or without any other possible risk factors and early intervention might contribute to decreased incidence of impaired target organs as well as to reduced incidence of sudden death in their later life. Pediatricians should be in charge of primary prevention and health education of population in all children including the youngest age categories.

Key words: arterial hypertension in children – smoking in children – knowledge on risk factors of hypertensive children

MATEJČÍK V.:

TUMOURS OF PERIPHERAL NERVES /s. 73

SUMMARY

Background: Our experiences with surgical treatment of tumours of peripheral nerves of extremities and brachial plexus are presented.

Patients and methods: The paper analyzes the results of the operations of neuronal sheath of peripheral nerves. During 11 years, from 1990 to 2001, 34 operations in 32 patients were performed. Of these patients 33 underwent surgery of tumours of peripheral nerve of the extremities and 1 patient underwent surgery of myxoma. In 26 patients 28 tumours of peripheral nerves of the extremities and in 5 patients 5 tumours of brachial plexus were removed. In three cases brachial plexus tumours had intraspinal spread. 32 tumours of neuronal sheath included 20 schwannomas and 12 neurofibromas. Of 12 neurofibromas 6 appeared in 4 patients with Recklinghausen disease. One patient disclosed tumour consisting of non-neural elements – lipoma. Neuronal sheath malignant tumours were not observed. In one case myxoma closely related to the brachial plexus lower trunk was observed. The results were evaluated according to the Donner classification of motor and sensitive functions.

Results: Motor functions improved or remained unchanged in 18 (90 %) of patients with schwannomas and in 5 (83 %) of patients with the affected nerve pain disappeared or symptoms alleviated. In patients with neurofibromas 3 patients (50 %) showed improved or unchanged motor functions and in all patients partial or complete relief of pain was seen. In 4 patients with Recklinghausen disease 6 tumours of peripheral nerves of lower extremities were removed. All these patients showed improved or unchanged motor functions and all reported partial or complete alleviation of painful syndromes.

Conclusion: All the operations had better results in minor, distally localized neuronal sheath tumors. Patients should be operated on early enough, until tumours become extensive and neurologic deficiency is absent.

Key words: peripheral nerve – affected nerve – peripheral nerve tumour – myxoma – schwannoma – neurofibroma

**Katarína FURKOVÁ, Ivan TOPOLSKÝ, Miroslav ŠAŠINKA:
PROGRESSION AND TREATMENT OF CHRONIC RENAL
INSUFFICIENCY IN CHILDREN / s. 78**

SUMMARY:

Chronic renal insufficiency (CRI) is a terminal stage of renal disease. Rapid progress of CRI in a terminal stage depends mainly on progression factors. Reduction in nephron numbers causes hyperfiltration in the glomerulus with subsequent hypermetabolism of tubular cells. In this process cytokines and growth hormones are stimulated leading to glomerular necrosis, tubular atrophy and interstitial fibrosis. Complex treatment capable of slowing down the progression involves changes in dietary habits (diet low in animal proteins and fats), water and salt adjustment, metabolic acidosis correction, treatment of anemia, renal osteodystrophy, arterial hypertension and growth retardation.

Key words: chronic renal insufficiency – factors of progression – dietary habits – water and salt metabolism – metabolic acidosis – anemia – renal osteodystrophy – arterial hypertension – growth retardation

Miroslav ŠAŠINKA, Katarína FURKOVÁ, Ludmila PODRACKÁ:

**TREATMENT OF GLOMERULONEPHRITIS FROM EVIDENCE-BASE MEDICINE
VIEWPOINT / s. 84**

SUMMARY:

The authors analyze current trends in etiopathogenetic therapy of various types of glomerulonephritis from evidence-based medicine viewpoint. They deal with recommendations in the treatment of acute and chronic glomerulonephritis. Of various types of chronic glomerulonephritis the authors focus on the therapy of minimal changes morphological finding, focal and segmental glomerulonephritis, membranous glomerulonephritis and IgA mesangial glomerulonephritis. They point at the problems associated with corticoid and cytotoxic immunosuppressive treatment, at adequate symptomatic treatment and particularly at a need of consistent antihypertensive therapy.

Key words: evidence-based medicine – etiopathogenetic therapy of glomerulonephritis – rapidly progressing glomerulonephritis – membranous glomerulonephritis – IgA mesangial glomerulonephritis – corticoids – cytotoxic immunosuppressives

Ivan NOVÁK:

CARDIOPULMONARY RESUSCITATION IN CHILDREN / s. 87

SUMMARY:

The author submits the new resuscitation criteria in children according to standard procedures valid since the year 2000.

Key words: resuscitation in children – new standard procedures

Vladimír MIHÁL:

AUTOIMMUNE HEMDYTIC ANEMIAS /s. 89

Jana BLAHOVÁ, Kvetoslava KRÁLIKOVÁ,

Vladimír KRCMÉRY, sen., Radko MENKYNA:

VARIOLA AS A POSSIBLE TOOL OF BIOTERRORISM

– INNOVATION OF PREVENTIVE MEASURES /s. 94

SUMMARY:

The paper deals with prevention and protection against variola virus and other microorganisms or any genetically manipulated organisms supposing these are used as biological weapon. Protection measures and scientific priorities to be immediately solved are presented.

Key words: variola virus- vaccination – antivirotics.

ESSENTIAL MEDICINES /s. 96